

Waalsdorperlaan 22, woonhuis

Adres	Waalsdorperlaan 22
Postcode	2244 BN
Kadastraal nummer	E 1945
Naam	Nvt
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	1
Benoeming onderdelen complex	Woonhuis
Oorspronkelijke functie	Wonen (met kantoor aan huis)
Datering/Bouwjaar	1910

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WOONHUIS annex KANTOOR. De aanbouw met plat dak aan de rechterzijde is voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Inleiding

Het woonhuis werd in 1910 gebouwd door de Wassenaarse aannemer Gerard François Verboog (ca. 1868-1949), waarbij stijlkenmerken van de neorenaissance en de chaletstijl werden toegepast. Deze stijlcombinatie was zeer populair aan het begin van de 20ste eeuw, waarbij de geveldetaillering doorgaans in neorenaissancestijl werd uitgevoerd en de dakoverstekken in chaletstijl. De meest bijzondere elementen aan het pand zijn de voorstellingen van een metselaar en een timmerman in de voorgevel. De toegepaste techniek herinnert aan sgraffiti, een techniek waarin voorstellingen worden gemaakt in het stucwerk of cement, maar dit is een variant daarop. In de klassieke oudheid werd al met gekleurde mortel gewerkt voor decoraties; in de tweede helft van de 19de eeuw werd de techniek opnieuw populair als wanddecoratie.

Verboog voerde in 1913 een verbouwing uit, waarbij op de verdieping een deel van het L-vormige balkon werd dichtgezet ten behoeve van een badkamer. Op de begane grond werd aan de linkerkant een uitbreiding van één bouwlaag met plat dak gerealiseerd, die bedoeld was als tekenkamer en een eigen entree had. De tekenkamer was inwendig verbonden met het kantoor, dat zich in de voorkamer links bevond. Deze aanbouw is later (na 1968) weer verwijderd; alhier bevindt zich de toegangsweg tot het achtererf. In 1922 bouwde G.F. Verboog op dit achtererf een

forse, vrijstaande timmermanswerkplaats (Waalsdorperlaan 22b), waarvoor al in 1920 de eerste plannen waren ingediend. Het bestond uit een kantoor met magazijn en toilet onder plat dak, een werkplaats ('timmerwinkel') met een schilddak (de zolderverdieping was bedoeld voor houtopslag) en een paardenstal erachter (eveneens met plat dak). Achter het woonhuis staat nog steeds bedrijfsbebouwing, waarbij de werkplaats uit 1922 geheel vernieuwd is. De werkplaats is vanwege de vernieuwing niet bij de bescherming betrokken.

In mei 1940 bouwde Verboog een schuilkelder op het achtererf die in het laatste kwart van de 20ste eeuw werd dichtgestort.

Het aannemersbedrijf Verboog was bij de bouw en verbouw van verscheidene panden aan de Waalsdorperlaan en elders in Wassenaar betrokken. G.F. Verboog was onder meer aannemer en tevens architect van de woningen Kerkstraat 38-40 uit 1909 en het dubbele huis Nassaulaan 1-3 uit 1925 en aannemer van het landhuis Coromote aan de Buurtweg 89-91 uit 1924. In 1968 is het aannemersbedrijf Verboog, dat eerst door zoon R.G. Verboog (1899-1981) en daarna door kleinzoon en eveneens bouwkundige G.J. Verboog (1932) werd voortgezet, verkocht. Leden van de familie Verboog woonden en waren ook eigenaar van diverse panden aan de laan, waaronder huisnummer 23 t/m 27 (24: J.J. Verboog en 27: C.C. Verboog) en nummer 28 (eigenaar C.C. Verboog, graanhandelaar en broer van G.F. Verboog). J.J. Verboog (1898-1982) werkte als boekhouder/administrateur in het aannemingsbedrijf van zijn broer R.G. Verboog. Een broer van G.F. Verboog, Hendrik, werkte als tuinbaas bij Duindigt en woonde op het terrein van Duindigt. De Waalsdorperlaan werd vanwege de aanwezigheid van de vele leden van de familie Verboog in de volksmond 't Verbogenlaantje' genoemd.

Het woonhuis is in 1982 verbouwd naar tekeningen van Architectenburo J. Lichtenberg uit Den Haag. Ramen en kozijnen zijn vernieuwd, net als de balkonhekken. Ook werd de erker aan de voorzijde toegevoegd en vond een interne verbouwing plaats. De gevelindeling is – op de erker na – niet gewijzigd. Rechts is een garage van één bouwlaag met plat dak aangebouwd.

Stedenbouwkundige aspecten

Het pand ligt haaks ten opzichte van de Waalsdorperlaan en vrijwel direct aan de straat. Het bescheiden voortuintje is afgeschermd met een (deels vernieuwd) ijzeren hekwerk met spijlenhek en detaillering ontleend aan de Art Nouveau en is geplaatst op een gemetselde plint. Achter het huis ligt een tuin. Links van het huis is de toegang tot het achtererf met daarop onder meer de volledig vernieuwde, voormalige timmermanswerkplaats. Rechts is de toegang tot de rijtjeswoningen erachter, 't buurtje' genoemd, waar veel werknemers van de firma Verboog woonden.

Architectonische beschrijving¹

Het pand bestaat uit twee bouwlagen met samengestelde kap. De kap bestaat uit twee zadeldaken die evenwijdig en deels elkaar overlappend zijn geplaatst. De kap vormt een L-vorm: in de 'oksel' van de L bevindt zich de badkamer-opbouw met plat dak uit 1913. Aan de achterzijde bevindt zich over de gehele breedte van het pand een oorspronkelijke uitbouw met plat dak en balkon. Het pand is in baksteen opgetrokken en is gepleisterd en geschilderd, waarbij delen in schoon werk zijn gelaten, zoals horizontale banden en strekken. In de voor- en zijgevels zijn ook delen geheel schoon werk, waarbij de horizontale banden en strekken in licht rode steen zijn uitgevoerd, waardoor eenzelfde, schilderachtig beeld is gecreëerd. Deze detaillering is ontleend aan de neorenaissance. De forse dakoverstekken worden gedragen door samengestelde, houten korbelen, die herinneren aan de chaletstijl. De boeiboorden zijn van hout. Er zijn gemetselde schoorstenen en het dak is gedekt met rode kruispannen.

In de voorgevel bevinden zich twee afbeeldingen van een metselaar en een timmerman, uitgevoerd in cement en gevat in een sierrand en boog van schoon metselwerk. In de voorstelling zijn de stenen van het opgaand werk gebruikt voor het metselwerk waar de metselaar mee bezig is en om

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

een muur achter de timmerman te suggereren. Het cement is gekleurd, maar ook geglazuurd, hetgeen een glans geeft op de voorstellingen.

Waardstelling

Het woonhuis annex kantoor is vanwege de cultuurhistorische - , architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de ontwikkeling van de Waalsdorperlaan in het bijzonder;
- als herinnering aan de in het huis annex kantoor gewerkt hebbende leden van de Wassenaarse aannemersfamilie Verboog, onder wie de bouwer van het huis G.F. Verboog;
- vanwege de herinnering aan het beroep van de bouwer en gebruiker, namelijk aannemer, hetgeen tot uitdrukking komt in de voorstellingen van een metselaar en een timmerman;
- als voorbeeld van een woonhuis met kantoor met kenmerken van de chaletstijl en de neorenaissancestijl;
- vanwege de vrijwel gaaf bewaarde hoofdvorm en het redelijk gaaf bewaarde, eigentijdse materiaalgebruik en detaillering, met name vanwege de uitzonderlijke en voor Wassenaar unieke techniek van de voorstellingen in de voorgevel;
- vanwege de ligging binnen een van rijkswege beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldbepalende ligging aan de Waalsdorperlaan.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 3 augustus 2012 (vanaf de openbare weg); mondelinge informatie G.J. Verboog 18 december 2012; Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar', provincie Zuid-Holland, 1993.

Disclaimer

Deze redengevende omschrijving is door een onafhankelijke adviseur in architectuurhistorie, mevr. drs. M.J.C. Laméris van TasT, projecten voor tastbaar erfgoed, opgesteld. Aan deze omschrijving kunnen geen rechten worden ontleend. Het al dan niet opvolgen van de adviezen/toepassen van de omschrijving en op welke wijze valt geheel onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever c.q. degene die de adviezen opvolgt/de omschrijving gebruikt. Eventuele directe of indirecte gevolgen zijn op geen enkele wijze toerekenbaar aan de adviseur en/of TasT.